

УДК 321.01:316.75-053.6(477)

DOI: <https://doi.org/10.53317/2786-4774-2025-1-7>

Політична соціалізація та суб'єктивне щастя покоління Z в Україні: вплив війни, довіри до державних інституцій та інформаційного середовища

Анотація. Статтю присвячено проблемі емоційного благополуччя молоді України в умовах війни та дослідженню ключових соціально-політичних чинників, що впливають на рівень суб'єктивного щастя покоління Z. У статті висвітлено особливості формування відчуття благополуччя в контексті політичної соціалізації, інформаційного навантаження та довіри до державних інституцій. Проаналізовано результати онлайн-опитування молоді віком 15–30 років із застосуванням методів описової статистики, кореляційного та регресійного аналізу, кластеризації та тематичного аналізу відкритих відповідей. Виявлено, що найсильнішим предиктором рівня суб'єктивного щастя є оцінка майбутнього України: оптимізм щодо майбутнього позитивно корелює з благополуччям, тоді як песимізм – з його зниженням. Узагальнено, що щасливе соціальне оточення респондента асоціюється з вищим рівнем його власного емоційного стану. Акцентовано, що політична зацікавленість та довіра до інституцій самі по собі не визначають рівень щастя, однак їхня взаємодія (зокрема довіра до президента) може суттєво впливати на емоційне благополуччя. Виокремлено фактори ризику низького рівня щастя: старший вік (25–30 років), частий перегляд новин про війну та низька довіра до Верховної Ради. Аргументовано, що регулярний перегляд новин призводить до інформаційного перевантаження та емоційного виснаження. Внаслідок кластерного аналізу виокремлено чотири типи молоді з різним рівнем щастя й політичними орієнтаціями. Найщасливішими є респонденти, які не цікавляться політикою; натомість найнижчий рівень суб'єктивного благополуччя демонструють політично активні, але розчаровані громадяни. Обґрунтовано, що комплексна недовіра до влади та песимістичне сприйняття майбутнього є основними чинниками емоційної нестабільності. Практична цінність дослідження полягає у визначенні ключових детермінантів щастя молоді в умовах війни та формулюванні рекомендацій щодо розвитку позитивних очікувань, соціальної підтримки й стратегій інформаційної гігієни.

Ключові слова: суб'єктивне щастя, покоління Z, війна, зумери, політична соціалізація, політична культура.

Ігор Цигвинцев,
аспірант, Інститут політичних і
етнонаціональних
досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН
України

Igor Tsygvintsev,
PhD Student, Kuras Institute of
Political and
Ethnic Studies of the NAS of
Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8554-4292>
ihordiss@gmail.com

Political Socialization and Subjective Happiness of Generation Z In Ukraine: The Impact of War, Institutional Trust and the Information Environment

Abstract. The article explores the issue of emotional well-being among Ukrainian youth during wartime and identifies key socio-political factors affecting the level of subjective happiness of Generation Z. The study highlights the specifics of well-being formation in the context of political socialization, information overload, and institutional trust. The research is based on an online survey of young people aged 15 to 30, using descriptive statistics, correlation and regression analysis, clustering, and thematic analysis of open-ended responses. The analysis reveals that the most significant predictor of subjective well-being is the respondent's vision of Ukraine's future: optimism correlates positively with happiness, while pessimism corresponds to a decline in well-being. It is also generalized that a happier social environment is associated with a higher personal level of happiness. The study emphasizes that political interest and trust in institutions do not independently determine happiness, but their interaction (particularly with trust in the President) can substantially impact emotional well-being. Key risk factors for low happiness include older age (25–30), frequent consumption of war-related news, and low trust in the Parliament. It is argued that regular exposure to wartime news contributes to information overload and emotional exhaustion. Cluster analysis identifies four youth groups differing in happiness and political attitudes. The happiest are those disinterested in politics, whereas the least happy are politically active yet disillusioned citizens. The study substantiates that deep distrust in institutions and pessimism about the future are core drivers of emotional instability. The practical value of the study lies in identifying key determinants of youth happiness under crisis and formulating recommendations to foster positive expectations, social support, and information hygiene strategies.

Keywords: subjective happiness, Generation Z, war, Zoomers, political socialization, political culture.

Постановка проблеми. Сучасна політична наука дедалі частіше звертається до вимірів добробуту, щастя та емоційного стану громадян як до маркерів соціальної стабільності. В умовах війни ці показники набувають особливої актуальності, оскільки визначають не лише індивідуальне благополуччя, а й здатність суспільства до мобілізації, солідарності та подолання кризи. Особливо це стосується молоді, яка перебуває у фазі активного політичного становлення й є вразливою до змін соціального клімату, медіадискурсу та емоційної нестабільності. Під поколінням Z у цій статті маються на увазі молоді люди, народжені приблизно між 1995 та 2010 роками, які виросли в умовах цифровізації, соціальних мереж та глобальних криз, що зумовлює їхню унікальну політичну чутливість і способи соціалізації. Водночас саме ця соціальна група виявляє нові форми політичної соціалізації – через соціальні мережі, інформаційні платформи, волонтерство та горизонтальні ініціативи.

Суб'єктивне відчуття щастя є одним із ключових показників якості життя, який визначає не лише психологічний комфорт особистості, але й рівень

суспільної згуртованості та готовності до громадянської участі. У цьому дослідженні поняття "щастя" використовується як синонім до суб'єктивного благополуччя – інтегрального показника емоційного стану, задоволеності життям та оцінки життєвих перспектив. У ситуації війни цей показник відображає не лише емоційний стан молоді, але й глибші процеси політичного та соціального переосмислення. Раніше проведені дослідження свідчать про значний вплив таких чинників, як соціальна підтримка, рівень довіри до державних інституцій, загальний політичний контекст та очікування щодо майбутнього. Водночас наукова література не дає однозначної відповіді на те, як ці фактори взаємодіють у специфічних умовах повномасштабної війни.

Залишається відкритим питання про те, яким чином політична зацікавленість, рівень довіри до влади та медіаспоживання впливають на суб'єктивне благополуччя молоді, а також які групи зумерів є найбільш уразливими до відчуття емоційної нестабільності й розчарування. Саме ці виклики й визначають актуальність запропонованого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема суб'єктивного щастя вивчається у міждисциплінарному контексті: психологічному [Diener, 2000; Seligman, 2011], соціологічному [Inglehart, 1997; Easterlin, 2006], політичному [Frey & Stutzer, 2002; Okulicz-Kozaryn, 2016]. В українських умовах з'являються праці, що аналізують вплив війни на психологічне здоров'я та благополуччя молоді [Руденко, 2024], а також публікації, присвячені політичній активності молоді [Сворінь, 2024], уявленням про щастя в умовах війни [Ляховець, 2023], впливу релігійності на суб'єктивне благополуччя молоді [Березовська та ін., 2024]. Однак досі недостатньо дослідженим залишається комплексний взаємозв'язок між суб'єктивним щастям, політичною соціалізацією, довірою до державних інституцій та впливом інформаційного середовища в умовах війни. Актуальність дослідження посилюється необхідністю розроблення ефективних механізмів підтримки молоді у кризовий період та стратегій підвищення суспільної стійкості.

Це дослідження спрямоване на всебічний аналіз рівня суб'єктивного щастя молоді в Україні та факторів, що його визначають. Основна **мета** полягає у визначенні ключових соціально-політичних та психологічних чинників, що впливають на рівень щастя респондентів віком від 15 до 30 років. Додатково аналізуються особливості взаємодії між цими змінними, а також виявляються групи молоді, які відрізняються за рівнем щастя, політичними поглядами та соціальною поведінкою.

Для досягнення поставленої мети сформульовано такі **завдання**:

1. Визначити середній рівень суб'єктивного щастя молоді та його розподіл у вибірці.
2. Встановити кореляційні та регресійні зв'язки між рівнем щастя та політичними, соціальними та демографічними факторами.
3. Виконати кластерний аналіз для виокремлення основних груп респондентів за рівнем щастя та довірою до державних інституцій.

4. Перевірити взаємодію змінних для з'ясування комбінованого впливу політичних та соціальних чинників на рівень щастя.

5. Визначити фактори ризику низького рівня суб'єктивного благополуччя та запропонувати практичні рекомендації для їхнього зниження.

Основна **гіпотеза дослідження** полягає в тому, що рівень щастя молоді визначається не стільки об'єктивними соціально-економічними показниками, скільки суб'єктивним сприйняттям майбутнього, рівнем довіри до державних інституцій та соціальним оточенням. Додатково перевіряються гіпотези щодо негативного впливу політичної зацікавленості на рівень щастя, ролі віку як фактору ризику, а також впливу частоти перегляду новин на емоційний стан респондентів. Тож наукова новизна цієї статті полягає у комплексному дослідженні взаємозв'язку між рівнем суб'єктивного щастя, політичною соціалізацією та інформаційним навантаженням в умовах війни в Україні. Особливістю є емпіричне вивчення саме покоління Z – як найбільш чутливої до цифрових і соціальних змін групи. Назва статті відображає комплексний підхід до аналізу щастя як емоційного та політичного феномену. Це дозволяє розглядати щастя не лише як внутрішній стан, а як соціально обумовлену реакцію на кризові зміни, що особливо актуально в умовах війни.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить міждисциплінарний підхід, що поєднує елементи політичної психології, емпіричної соціології та медіадосліджень. Теоретичною базою виступає концепція суб'єктивного благополуччя (subjective well-being, SWB) як інтегрального показника емоційного стану особистості у соціальному контексті. Дослідження базується на аналізі даних, отриманих внаслідок онлайн-опитування молоді України віком від 15 до 30 років. Анкета включала як закриті кількісні запитання, що дозволили провести статистичний аналіз, так і відкриті відповіді, які були використані для тематичного аналізу та аналізу емоційного забарвлення. Опитування проводилося серед осіб, які на момент дослідження проживали на території України. Для формування вибірки було застосовано метод цільового відбору, оскільки дослідження фокусувалося саме на молодіжному сегменті населення. Вихідний масив даних містив 486 респондентів, що відповідають віковим критеріям. Після очищення від неповних відповідей було відібрано 412 анкет, які були використані у фінальному аналізі. Основними критеріями відбору були вік від 15 до 30 років, проживання в Україні на момент опитування, повне заповнення обов'язкових запитань анкети. Аналіз проводився із застосуванням SPSS та інструментів обробки тексту на базі Python. Для кількісного аналізу використано такі ключові змінні: рівень суб'єктивного щастя, оцінений за шкалою від 1 до 10, виступав залежною змінною, а незалежні змінні були згруповані у три основні категорії. До першої групи належали політичні чинники, зокрема зацікавленість у політиці, довіра до державних інституцій (Президента України, Кабміну, Верховної Ради, ЗСУ, волонтерських організацій) та оцінка політичних змін в Україні. Друга група включала соціально-психологічні змінні, а саме – оцінку щастя оточення, частоту

перегляду новин про війну, а також оцінку майбутнього України після війни. До третьої групи належали демографічні змінні, такі як вік, рівень освіти та регіон проживання.

Крім аналізу закритих запитань, було проведено аналіз відкритих відповідей на два запитання: "Що допомагає вам зберігати відчуття щастя під час війни?" та "Які зміни в Україні зробили б вас більш щасливими?". Цей аналіз дозволив отримати якісну інформацію про ключові наративи, що визначають емоційний стан молоді, їхні очікування та фактори, які вони вважають важливими для підвищення рівня благополуччя.

Для обробки даних та виявлення закономірностей застосовувалися такі статистичні та лінгвістичні методи: описова статистика (обчислення середніх значень, медіани, кватилів та візуалізація розподілу рівня щастя); кореляційний аналіз (коефіцієнт Пірсона) для оцінки зв'язку між рівнем щастя та незалежними змінними; множинний регресійний аналіз для визначення основних предикторів рівня щастя; кластерний аналіз (K-Means) для виявлення груп молоді за рівнем щастя та політичними поглядами; аналіз взаємодії змінних для оцінки комбінованого впливу факторів (наприклад, довіри до влади та політичної активності); аналіз факторів ризику (Random Forest) для визначення змінних, які найбільше підвищують ризик низького рівня щастя.

Окрім кількісних методів, застосовувалися методи аналізу відкритих відповідей. Тематичний аналіз (LDA) використовувався для визначення головних тем, що домінували у відповідях респондентів, аналіз емоційного забарвлення (Sentiment Analysis) дозволяв класифікувати відповіді як позитивні, негативні або нейтральні, а аналіз зв'язків між словами (Word Association Analysis) виявляв часті комбінації слів, що можуть свідчити про ключові патерни мислення респондентів.

Застосування широкого спектра статистичних та лінгвістичних методів дозволило отримати комплексне уявлення про рівень щастя молоді України, визначити основні його детермінанти, а також сформулювати нові наукові гіпотези для подальших досліджень. Водночас, слід враховувати обмеження дослідження: онлайн-опитування могло не охопити окремі групи молоді без доступу до інтернету, а застосування цільової вибірки обмежує можливість узагальнення результатів на все молоде населення України.

Описова статистика: рівень щастя молоді в Україні. Аналіз розподілу рівня суб'єктивного щастя серед молоді виявив, що середнє значення цього показника становить 5,3 бала за 10-бальною шкалою. Це свідчить про помірний рівень благополуччя в умовах війни, однак існує значна частка респондентів, які оцінюють свій стан як низький. Медіанне значення рівня щастя, яке дорівнює 5 балам, підтверджує, що половина респондентів оцінює своє щастя на рівні 5 або нижче, що вказує на поширене відчуття невизначеності та нестабільності.

Додатковий аналіз розподілу відповідей за кватирями дозволяє деталізувати ці результати. Нижній кватиль (25-й процентиль) відповідає значенню 4 бали, що означає, що чверть респондентів має досить низький

рівень суб'єктивного благополуччя. Верхній квартиль (75-й процентиль) становить 7 балів, тобто тільки 25% респондентів оцінюють своє щастя на рівні 7 і вище. Такий розподіл вказує на диспропорцію в емоційному стані молоді, де значна частина респондентів перебуває в зоні невизначеності щодо власного рівня благополуччя.

Аналіз рівня щастя залежно від оцінки щастя оточення вказує на важливий соціальний механізм. Загалом респонденти оцінюють щастя своїх близьких трохи вище, ніж власне – середнє значення рівня щастя оточення становить 5,6 бала, що на 0,3 бала більше, ніж середній рівень особистого щастя. Більшість респондентів (63%) вважають, що їхнє оточення почувається щасливішим за них, 22% оцінюють рівень щастя родини та друзів так само, як власний, і лише 15% вважають, що їхнє оточення почувається менш щасливим. Такий результат підтверджує ефект "ілюзії більшого щастя в інших", який описаний у психологічній літературі: люди часто вважають, що їхнє соціальне оточення справляється з труднощами краще, ніж вони самі.

Віковий аналіз рівня щастя показав, що молодші респонденти оцінюють своє щастя вище, ніж старші. Середній вік вибірки становить 18,5 року, а медіанне значення – 17 років. Розподіл за віковими групами вказує на тенденцію до поступового зниження рівня щастя з віком, що, ймовірно, пояснюється зростанням особистої відповідальності, соціально-економічними викликами та більш критичним ставленням до політичної та економічної ситуації в країні.

Ще одним важливим фактором є зацікавленість у політиці. Середній рівень політичної зацікавленості серед респондентів становить 5,8 бала, що вказує на помірний, але не надмірний рівень політичної активності серед молоді. При цьому 23% респондентів майже не цікавляться політикою (оцінка 3 і нижче), а 35% мають високий рівень зацікавленості (оцінка 7 і вище). Це вказує на наявність групи політично активної молоді, проте значна частина респондентів залишається байдужою до політичних процесів.

Отже, описова статистика дозволяє виокремити кілька ключових тенденцій. По-перше, середній рівень суб'єктивного щастя молоді є помірним, проте значна частина респондентів перебуває в зоні емоційної невизначеності або низького благополуччя. По-друге, щастя молодих людей значною мірою залежить від їхнього соціального оточення, при цьому вони схильні вважати своїх близьких щасливішими за себе. По-третє, політична зацікавленість не є загальним явищем серед молоді, хоча серед респондентів наявна група з високим рівнем політичної активності.

Кореляційний аналіз: взаємозв'язки між рівнем щастя та іншими факторами. Аналіз взаємозв'язків між рівнем суб'єктивного щастя та незалежними змінними був здійснений за допомогою кореляційного аналізу, використовуючи коефіцієнт кореляції Пірсона (r). Цей метод дозволяє оцінити силу та напрям зв'язків між змінними, де значення $r > 0$ вказує на позитивну кореляцію (зростання однієї змінної супроводжується зростанням іншої), значення $r < 0$ – на негативну кореляцію (збільшення однієї змінної

супроводжується зменшенням іншої), а значення $r \approx 0$ означає відсутність лінійного зв'язку між змінними.

Результати кореляційного аналізу підтвердили наявність декількох значущих взаємозв'язків між рівнем щастя та іншими змінними. Найсильнішим позитивним предиктором суб'єктивного благополуччя виявилася оцінка майбутнього України після війни ($r = 0,32$, $p < 0,001$). Це означає, що чим оптимістичніше респондент сприймає майбутнє, тим вищий його рівень щастя, що підтверджує вихідну гіпотезу про те, що майбутні очікування відіграють центральну роль у формуванні емоційного стану молоді.

Другим за силою позитивним чинником є оцінка рівня щастя оточення ($r = 0,50$, $p < 0,001$), що вказує на те, що людина значною мірою орієнтується на свій соціальний контекст. Ті, хто вважає своє оточення щасливим, самі почуваються щасливішими, що узгоджується з теоріями соціального порівняння та підтримки.

Цікаво, що політична зацікавленість майже не має лінійного зв'язку з рівнем щастя ($r = 0,02$, $p = 0,60$). Це означає, що люди, які активно цікавляться політикою, не є ні щасливішими, ні менш щасливими, ніж ті, хто не слідує за політичними подіями. Такий результат спростовує припущення про наявність прямого впливу політичної активності на емоційний стан. Однак він не виключає можливості взаємодії цього чинника з іншими змінними, що буде перевірено у подальших аналізах.

Щодо довіри до державних інституцій, то вона також не виявилася сильним фактором щастя. Довіра до президента демонструє слабку позитивну кореляцію з рівнем щастя ($r = 0,12$, $p = 0,006$), що свідчить про те, що ті, хто довіряє владі, дещо частіше почуваються щасливими, проте цей ефект є слабким. Інші інституції, такі як Верховна Рада, Кабмін та ЗСУ, взагалі не показали значущого впливу на рівень суб'єктивного благополуччя.

Однак один з очікуваних негативних чинників справді виявився значущим. Частота перегляду новин про війну корелює зниженням рівня щастя ($r = -0,15$, $p = 0,002$). Це вказує на те, що люди, які часто читають новини про війну, схильні почуватися менш щасливими. Такий результат узгоджується з концепцією «інформаційного перевантаження» та емоційного виснаження, коли надмірне споживання негативного контенту може сприяти підвищенню рівня тривожності та зниженню емоційного благополуччя.

Регресійний аналіз: визначення предикторів щастя. Для глибшого розуміння того, які змінні є найбільш значущими предикторами рівня суб'єктивного щастя молоді, було проведено множинний лінійний регресійний аналіз. Такий метод дозволяє оцінити незалежний вплив кожного фактору на рівень щастя, контролюючи вплив інших змінних. Регресійна модель включала основні демографічні, соціальні та політичні змінні, які були відібрані за підсумками кореляційного аналізу.

Результати регресійного аналізу підтвердили, що найсильнішим предиктором щастя є оцінка майбутнього України. Ця змінна має коефіцієнт $\beta = 0,45$ ($p < 0,001$), що означає, що оптимістичний погляд на майбутнє є

основним фактором, який визначає рівень суб'єктивного благополуччя. Такий результат підтверджує вихідну гіпотезу про те, що майбутні очікування молоді є важливішими за поточні соціально-економічні чи політичні умови.

Другим значущим чинником є вік респондента ($\beta = -0,07$, $p = 0,0086$). Негативний коефіцієнт свідчить про те, що старші респонденти частіше мають нижчий рівень щастя порівняно з молодшими. Такий результат узгоджується з результатами описової статистики та кореляційного аналізу, що вказували на тенденцію поступового зниження рівня благополуччя з віком.

Цікаво, що політична зацікавленість ($\beta = 0,03$, $p = 0,3862$) не показала значущого впливу на рівень щастя. Це підтверджує попередні висновки, що зацікавленість у політиці сама по собі не впливає на рівень суб'єктивного благополуччя, хоча вона може взаємодіяти з іншими змінними.

Щодо довіри до державних інституцій, жоден із показників не виявився значущим предиктором щастя. Довіра до президента ($\beta = -0,03$, $p = 0,63$) та довіра до Кабміну ($\beta = 0,10$, $p = 0,25$) не справляли суттєвого впливу на рівень щастя. Це означає, що віра у владні структури не визначає рівень суб'єктивного благополуччя, і молодь керується іншими факторами, оцінюючи власний емоційний стан.

Однак значущим виявився негативний ефект частоти перегляду новин про війну ($\beta = -0,15$, $p = 0,002$). Такий результат свідчить, що збільшення частоти перегляду новин пов'язане з нижчим рівнем щастя, що підтверджує гіпотезу про емоційне навантаження, викликане постійним інформаційним тиском.

Отже, результати регресійного аналізу дають змогу дійти кілька ключових висновків. По-перше, основним фактором, що визначає рівень щастя молоді, є оптимізм щодо майбутнього України, що є найбільш значущим предиктором у моделі. По-друге, вік є фактором ризику – старші респонденти демонструють нижчий рівень благополуччя. По-третє, політична зацікавленість та довіра до влади не є ключовими чинниками щастя, що вказує на те, що молодь сприймає політичні процеси як другорядні щодо власного емоційного стану. Нарешті, перегляд новин про війну є важливим негативним фактором, що знижує рівень щастя через підвищене емоційне напруження.

Аналіз взаємодії змінних: комбінований вплив факторів на щастя.

Метою цього дослідження було визначити не лише окремий вплив факторів на рівень щастя, але й їхню взаємодію. Деякі змінні можуть не мати значущого прямого впливу, проте їхня комбінація може суттєво змінювати рівень суб'єктивного благополуччя респондентів. Для перевірки таких ефектів було проведено аналіз взаємодії змінних, що дозволяє оцінити, як один фактор модифікує вплив іншого на рівень щастя.

Було протестовано дві основні взаємодії:

1. Довіра до президента × Політична зацікавленість – чи підвищує політичний інтерес рівень щастя тільки у разі високої довіри до влади?
2. Довіра до ЗСУ × Перспективи на майбутнє – чи довіра до Збройних сил підсилює позитивний вплив оптимізму щодо майбутнього?

Результати аналізу показали, що перша взаємодія є значущою ($\beta = 0,215$, $p = 0,028$), що свідчить про те, що політична зацікавленість впливає на рівень щастя тільки у тих респондентів, які мають високий рівень довіри до президента. Іншими словами, люди, які цікавляться політикою і при цьому довіряють владі, почуваються щасливішими. Водночас, якщо довіра до президента низька, тоді високий рівень політичної зацікавленості може навіть знижувати рівень щастя через розчарування у політичних процесах.

Щодо другої взаємодії, довіра до ЗСУ та оптимізм щодо майбутнього не виявили значущого комбінованого ефекту ($\beta = -0,108$, $p = 0,347$). Це означає, що довіра до армії та очікування позитивних змін у майбутньому працюють незалежно один від одного і не взаємопов'язані у визначенні рівня суб'єктивного благополуччя. Відсутність цього ефекту можна пояснити тим, що ЗСУ сприймаються як об'єктивна сила, яка існує незалежно від особистих життєвих перспектив респондентів.

Отже, аналіз взаємодій дає змогу дійти важливого висновку: політична зацікавленість сама по собі не є фактором щастя, але вона може справляти позитивний вплив, якщо супроводжується високим рівнем довіри до Президента. Це підтверджує необхідність розглядати політичні та соціальні фактори не лише окремо, але й у контексті їхньої взаємодії. Водночас, очікування майбутнього та довіра до армії залишаються незалежними змінними, які не підсилюють вплив одна одної.

Аналіз факторів ризику низького рівня щастя

Однією з важливих частин дослідження було визначення факторів, які підвищують ризик низького рівня суб'єктивного благополуччя серед молоді. Для цього було застосовано модель Random Forest, яка дозволяє оцінити внесок кожної змінної у прогнозування ймовірності того, що респондент потрапить у групу з рівнем щастя 5 і нижче (що відповідає "низькому" рівню благополуччя).

Результати аналізу показали, що найсильнішим фактором ризику є вік (15,9%), що узгоджується з попереднім регресійним аналізом. Чим старший респондент, тим більша ймовірність того, що він має низький рівень щастя. Даний результат можна пояснити тим, що у старших респондентів частіше з'являються економічні та соціальні виклики, які знижують рівень суб'єктивного благополуччя.

Другим значущим фактором виявилася політична зацікавленість (15,0%). Хоча цей фактор не показав сильного зв'язку у кореляційному та регресійному аналізі, однак у контексті ризику люди, які активно цікавляться політикою, частіше потрапляють у групу з низьким рівнем щастя. Це підтверджує висновки про те, що політична активність може сприяти емоційному навантаженню та розчаруванню у суспільно-політичних процесах.

Ще одним важливим фактором виявилася довіра до Верховної Ради (12,8%). Результати вказують, що низька довіра до парламенту має сильніший зв'язок із ризиком нещастя, ніж довіра до інших державних інституцій. Це може бути пов'язано з тим, що Верховна Рада сприймається як найбільш конфліктний

та політизований державний орган, що викликає найбільше розчарування серед молоді.

Довіра до Збройних сил України також виявилася помітним фактором ризику (12,1%). Це цікавий результат, оскільки загалом рівень довіри до ЗСУ є високим серед молоді, однак ті, хто має нижчий рівень довіри до армії, частіше повідомляють про низький рівень щастя. Це може бути пов'язано із загальним рівнем суспільного песимізму та недовіри до державних інституцій загалом.

Останнім значущим фактором виявилася довіра до президента (11,9%), хоча її вплив був слабшим за довіру до Верховної Ради та ЗСУ. Це означає, що люди, які не довіряють президенту, мають дещо більшу ймовірність бути у групі з низьким рівнем щастя, але цей ефект не є домінуючим.

Таким чином, аналіз факторів ризику дозволяє зробити кілька важливих висновків. По-перше, старший вік є одним із ключових чинників, що підвищують ймовірність низького рівня суб'єктивного благополуччя. По-друге, політична зацікавленість у поєднанні з недовірою до державних інституцій може підвищувати рівень фрустрації серед молоді. По-третє, довіра до Верховної Ради є найбільш значущим політичним фактором ризику, що вказує на особливо високий рівень розчарування у законодавчій владі.

Перевірка вихідних гіпотез

Гіпотеза 1. Довіра до державних інституцій позитивно впливає на рівень щастя.

Гіпотеза не підтвердилася. Довіра до Президента України, Кабміну та ЗСУ не є значущими предикторами рівня суб'єктивного благополуччя. Лише довіра до Верховної Ради виявилася пов'язаною з рівнем щастя, але не як позитивний фактор, а як чинник ризику для низького благополуччя. Це вказує на те, що загальна політична система не сприймається молоддю як основний механізм забезпечення їхнього щастя.

Гіпотеза 2. Політична зацікавленість підвищує рівень щастя.

Гіпотеза не підтвердилася. Політична активність не виявилася значущим предиктором рівня суб'єктивного щастя. Однак аналіз взаємодій показав, що політична зацікавленість може мати позитивний вплив, якщо поєднується з високою довірою до президента. У разі низької довіри політична активність, навпаки, може спричиняти зниження рівня щастя через фрустрацію.

Гіпотеза 3. Чим вища довіра до ЗСУ, тим вищий рівень щастя. Гіпотеза не підтвердилася. Хоча довіра до армії серед молоді є високою, вона не є значущим чинником, що визначає рівень суб'єктивного благополуччя. Водночас серед тих, хто має нижчий рівень довіри до ЗСУ, частіше спостерігається низький рівень щастя. Це свідчить про те, що армія сприймається як незалежний від емоційного стану фактор, проте зниження довіри до неї може корелювати з загальним суспільним песимізмом.

Гіпотеза 4. Люди, які оцінюють перспективи України після війни як позитивні, мають вищий рівень щастя. Гіпотеза підтвердилася. Оптимізм щодо майбутнього виявився найсильнішим предиктором суб'єктивного

благополуччя. Чим оптимістичніше респондент сприймає майбутнє України, тим вищий його рівень щастя. Це свідчить про те, що молодь оцінює своє щастя більше через майбутні очікування, а не через поточні політичні чи соціально-економічні умови.

Гіпотеза 5. Чим більше людина читає новин про війну, тим нижчий її рівень щастя. Гіпотеза підтвердилася. Чим частіше респонденти переглядають новини про війну, тим нижчий рівень їхнього суб'єктивного благополуччя. Це може бути пов'язано з інформаційним перевантаженням та емоційним виснаженням, викликаним постійним контактом із негативним новинним контентом.

Гіпотеза 6. Молодь, яка не цікавиться політикою, почувається щасливішою. Гіпотеза підтвердилася. Кластерний аналіз показав, що найбільш щасливими є респонденти, які не виявляють значного інтересу до політики. Це може бути пов'язано з тим, що аполітична молодь менше піддається негативному інформаційному впливу та має нижчий рівень емоційного залучення до суспільно-політичних процесів.

Гіпотеза 7. Чим старша людина, тим нижчий її рівень щастя. Гіпотеза підтвердилася. Вік є негативним предиктором рівня щастя, що підтверджує тенденцію до його зниження з віком. Ймовірно, це пояснюється зростанням рівня відповідальності, економічними викликами та більш критичним ставленням до майбутнього.

Гіпотеза 8. Є група респондентів, яка має високий рівень політичної активності, але низький рівень щастя. Гіпотеза підтвердилася. Кластерний аналіз виявив окрему групу респондентів, які мають високий рівень політичної зацікавленості, проте низький рівень щастя. Основним чинником цього є низька довіра до державних інституцій, що спричиняє розчарування у політичній реальності.

Отже, з восьми вихідних гіпотез чотири були підтверджені, а чотири – спростовані. Основні результати показують, що найважливішими факторами щастя молоді є їхні очікування щодо майбутнього та соціальне оточення, тоді як політичні фактори справляють опосередкований або слабкий вплив. Політична активність сама по собі не є джерелом щастя, а за певних умов навіть може сприяти його зниженню. Довіра до державних інституцій не є визначальним фактором щастя, проте її втрата може бути пов'язана з загальним негативним сприйняттям реальності. Найбільш негативний вплив на рівень щастя справляє частий перегляд новин про війну, що може свідчити про необхідність упровадження стратегій інформаційної гігієни для зниження рівня психологічного навантаження серед молоді.

Формулювання нових гіпотез. Оптимізм щодо майбутнього є основним предиктором суб'єктивного рівня щастя серед молоді в умовах війни. Отримані результати свідчать, що оцінка майбутнього України після війни є найсильнішим предиктором рівня щастя, перевершуючи за значущістю всі інші політичні та соціальні змінні. Це дає підстави припустити, що не лише загальний

рівень оптимізму, але й конкретні аспекти очікуваного майбутнього можуть справляти вплив на суб'єктивне благополуччя. Додатковий аналіз дасть змогу перевірити, чи певні уявлення про економічний розвиток, соціальні зміни або стабільність державного управління є вирішальними у формуванні відчуття щастя.

Чим щасливіше почувається соціальне оточення респондента, тим вищий його власний рівень щастя. Кореляційний аналіз показав, що оцінка рівня щастя оточення має суттєвий позитивний зв'язок із власним рівнем суб'єктивного благополуччя. Це може вказувати на соціальну природу щастя, коли взаємодія з позитивним оточенням зміцнює психологічний комфорт респондента. Додаткові дослідження можуть з'ясувати, чи цей ефект зумовлений лише соціальним порівнянням, чи також наявністю підтримки від близьких людей.

Політична зацікавленість не впливає на рівень щастя безпосередньо, але за високої довіри до президента вона може підвищувати рівень задоволеності життям. Попередні результати показали, що політична активність сама по собі не є значущим чинником щастя, але її вплив змінюється в залежності від рівня довіри до президента. Це дає підстави припустити, що певні комбінації політичних переконань і довіри до владних структур можуть формувати різні патерни суб'єктивного благополуччя, що потребує подальшої перевірки.

Старші респонденти (25–30 років) мають вищий ризик низького рівня щастя, ніж молодші (15–20 років). Аналіз факторів ризику показав, що вік є значущим негативним предиктором суб'єктивного благополуччя. Це може бути пов'язано як зі зростанням економічних і соціальних зобов'язань, так і з більшою обізнаністю про політичні та суспільні проблеми. Додаткові дослідження можуть з'ясувати, чи ця тенденція зберігається у старших вікових групах і які саме фактори є ключовими у зниженні рівня щастя з віком.

Люди, які активно цікавляться політикою, частіше мають нижчий рівень щастя через розчарування у державних інституціях. Результати кластерного аналізу показали, що політично активні респонденти з низьким рівнем довіри до влади найчастіше мають знижений рівень суб'єктивного благополуччя. Це дозволяє припустити, що політична активність за умов низької довіри до інституцій супроводжується підвищеним рівнем тривожності та емоційного виснаження.

Недовіра до Верховної Ради є сильнішим предиктором низького рівня щастя, ніж недовіра до інших державних інституцій. Отримані результати вказують, що саме Верховна Рада є тією інституцією, рівень довіри до якої має найбільший зв'язок із ризиком низького суб'єктивного благополуччя. Це може бути пов'язано з тим, що парламент сприймається як найбільш хаотична та конфліктна частина державної системи. Додатковий аналіз може виявити, які саме аспекти діяльності парламенту найбільше впливають на рівень довіри та яким чином це пов'язано із загальним емоційним станом громадян.

Люди, які часто читають новини про війну, частіше мають нижчий рівень щастя через підвищене емоційне навантаження. Регресійний аналіз виявив негативний зв'язок між частотою перегляду новин та рівнем щастя, що може свідчити про виснажливий ефект надмірного інформаційного навантаження. Подальші дослідження можуть визначити, чи залежить цей ефект від типу медіаконтенту, а також чи існують фактори, що можуть пом'якшити його негативний вплив.

Оптимісти мають найвищий рівень довіри до державних інституцій та найбільш позитивні очікування щодо майбутнього. Результати кластерного аналізу показали, що група з найвищим рівнем суб'єктивного благополуччя має також високий рівень довіри до влади та найоптимістичніші уявлення про майбутнє України. Це дає підстави припустити, що довіра до інституцій може бути не причиною щастя, а його наслідком, тобто оптимістичні респонденти загалом більше довіряють державній системі.

Молодь, яка не цікавиться політикою, має найвищий рівень суб'єктивного щастя, оскільки політична інформація не впливає на їхній емоційний стан. Кластерний аналіз показав, що найщасливіші респонденти мають низький рівень політичної зацікавленості. Це дає підстави припустити, що усунення від політичного життя може слугувати механізмом зниження емоційного навантаження, проте залишається відкритим питанням, чи цей ефект є тривалим.

Найбільш песимістичні респонденти мають одночасно низьку довіру до всіх державних та волонтерських інституцій, що посилює їхню емоційну нестабільність. Кластерний аналіз виявив групу, яка демонструє одночасно низьку довіру до влади, волонтерських організацій та майбутнього України. Це може означати, що комплексна недовіра до всіх суспільних інституцій формує відчуття безвиході, що негативно впливає на рівень суб'єктивного благополуччя.

Отже, на основі отриманих результатів сформульовано одинадцять нових гіпотез, які можуть бути перевірені у майбутніх дослідженнях. Основні напрями подальшого аналізу мають бути зосереджені на механізмах впливу політичних та соціальних чинників на рівень щастя, оцінці тривалості ефектів політичної фрустрації, а також дослідженні можливих компенсаторних стратегій для зниження негативного впливу інформаційного навантаження.

Висновки. Результати дослідження показали, що рівень суб'єктивного щастя молоді в Україні в умовах війни є помірним, проте значна частина респондентів перебуває в зоні емоційної невизначеності або низького благополуччя. Середній рівень щастя становить 5,3 бала за 10-бальною шкалою, а його розподіл вказує на наявність великої групи молоді, яка не може однозначно визначити свій емоційний стан. Основним чинником, що визначає рівень суб'єктивного благополуччя, є оцінка майбутнього України після війни. Оптимізм щодо майбутнього виявився найсильнішим предиктором щастя, що підтверджує гіпотезу про те, що молодь оцінює своє життя більше через призму майбутніх перспектив, ніж через поточні соціально-економічні умови.

Аналіз кореляційних зв'язків показав, що оцінка щастя соціального оточення справляє сильний позитивний вплив на рівень суб'єктивного благополуччя респондентів. Ті, хто вважає своє оточення щасливим, частіше самі демонструють вищий рівень щастя. Це підтверджує концепцію соціального порівняння та підтримки, згідно з якою людина орієнтується на своє оточення у формуванні власного емоційного стану.

Дослідження не підтвердило гіпотезу про значний вплив політичних факторів на рівень щастя. Політична зацікавленість не показала значущого зв'язку з рівнем суб'єктивного благополуччя, а довіра до державних інституцій загалом не виявилася сильним предиктором емоційного стану респондентів. Однак аналіз взаємодій показав, що політична активність може впливати на рівень щастя за певних умов. Зокрема, політично активні респонденти з високою довірою до президента частіше демонструють вищий рівень щастя, тоді як ті, хто цікавиться політикою, але не довіряє державним інституціям, частіше мають нижчий рівень суб'єктивного благополуччя. Це спонукає припустити, що політична активність сама по собі не є чинником щастя, але її вплив залежить від рівня довіри до влади.

Важливим фактором ризику низького рівня щастя є вік респондента. Старші учасники дослідження частіше демонструють нижчий рівень суб'єктивного благополуччя, що може бути зумовлено зростанням відповідальності, економічними труднощами та більш критичним ставленням до політичних і соціальних процесів.

Негативний вплив на рівень щастя має також частий перегляд новин про війну. Регресійний аналіз показав, що чим частіше респондент переглядає новини про війну, тим нижчий його рівень суб'єктивного благополуччя. Це узгоджується з концепцією інформаційного перевантаження, яка передбачає, що надмірний контакт із негативним контентом може викликати емоційне виснаження та підвищену тривожність.

Кластерний аналіз дозволив виокремити чотири основні групи молоді за рівнем щастя та політичними поглядами. Найщасливішими є респонденти, які не цікавляться політикою, тоді як найбільш песимістично налаштовані особи характеризуються одночасно низькою довірою до державних інституцій, волонтерських організацій та майбутнього України. Це свідчить про те, що комплексна недовіра до всіх суспільних структур формує відчуття безвиході, що негативно впливає на емоційний стан респондентів.

Отже, отримані результати показують, що рівень щастя молоді визначається не стільки політичними чи соціально-економічними факторами, скільки індивідуальним сприйняттям майбутнього та рівнем соціальної підтримки. Політична активність не є самостійним предиктором щастя, але може впливати на нього через механізм довіри до державних інституцій. Найбільший негативний вплив на рівень щастя справляють старший вік, часте читання новин про війну та розчарування у політичній системі. У майбутніх дослідженнях доцільно розширити аналіз механізмів впливу політичної активності на рівень

суб'єктивного благополуччя, а також вивчити компенсаторні стратегії, які можуть пом'якшувати негативний вплив інформаційного навантаження.

Обмеження дослідження. Основним обмеженням дослідження є використання онлайн-опитування та цільової вибірки, що не дає змогу повною мірою репрезентувати молодь України в цілому. Крім того, крос-секційний дизайн не дає змоги простежити динаміку змін у рівні щастя та факторів, що на нього впливають. Використані інструменти самооцінювання можуть бути суб'єктивно забарвлені, а деякі змінні (наприклад, довіра до державних інституцій) є контекстуально залежними й можуть коливатися в умовах швидкоплинної політичної ситуації. Незважаючи на це, дослідження забезпечує важливі емпіричні орієнтири для подальших наукових розвідок.

Перспективи подальших досліджень. Отримані результати відкривають кілька напрямів для подальшого наукового аналізу. По-перше, перспективним є глибше дослідження механізмів формування оптимізму щодо майбутнього, зокрема вивчення ролі освіти, медіа, родини та громадянських ініціатив у формуванні позитивних очікувань. По-друге, потребує розширення аналіз впливу конкретних каналів інформації (традиційні ЗМІ, соціальні мережі, месенджери) на емоційний стан молоді. По-третє, доцільним є дослідження особливостей політичної соціалізації у зв'язку з типами довіри: інституційної, міжособистісної та довіри до лідерів думок. Окрему увагу варто приділити аналізу компенсаторних стратегій, які застосовують молоді люди для підтримання емоційної рівноваги в умовах війни: духовні практики, креативність, залученість до волонтерства чи культурних ініціатив. У подальших дослідженнях також бажано розглянути регіональні відмінності та залучити якісні методи (глибинні інтерв'ю, фокус-групи) для уточнення мотиваційних і ціннісних установок молоді.

Бібліографічні посилання

- Березовська, Л., Лешко, Д., & Шевчук, С. (2024). Релігійність та суб'єктивне благополуччя молоді: емпіричний ракурс. *Вісник Національного університету оборони України*, 79(3), 17–25. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2024-79-3-17-25>
- Ляховець, Л. (2023). Особливості уявлень студентської молоді про щастя в умовах військової агресії. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*, 34 (1), 133–139. <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2023.1/22>
- Руденко, Т. І. (2024) Вплив війни на психологічне благополуччя студентської молоді. In *The XXIV International Scientific and Practical Conference "Modern technologies among us in the environment"*, June 17–19, Rome. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/66849/1/modern-technologies-among-us-in-the-environment.pdf>
- Сворінь, В. (2024). Роль молоді в політиці та сучасний стан політичної активності молоді в Україні. *Наукові проекти соціально-гуманітарного факультету ЗУНУ*, 23–27. <https://bit.ly/4hO1sAA>
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34–43. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.34>

- Easterlin, R. A. (2006). Life cycle happiness and its sources: Intersections of psychology, economics, and demography. *Journal of Economic Psychology*, 27(4), 463–482. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2006.05.002>
- Frey, B. S., & Stutzer, A. (2002). *Happiness and economics: How the economy and institutions affect human well-being*. Princeton University Press. <https://www.amazon.com/Happiness-Economics-Economy-Institutions-Well-Being/dp/0691069980>
- Inglehart, R. (1997). Modernization and postmodernization: Cultural, economic, and political change in 43 societies. *Princeton University Press*. <https://www.scrip.org/reference/referencespapers?referenceid=1324438>
- Okulicz-Kozaryn, A. (2016). Happiness Research for Public Policy and Administration. In *Transforming Government: People, Process and Policy*, 10(2), 196–211. <https://doi.org/10.7282/T38P62GV>
- Seligman, M. E. P. (2011). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being*. Free Press. <https://psycnet.apa.org/record/2010-25554-000>

References

- Berezovska, L., Leshko, D., & Shevchuk, S. (2024). Relihiinist ta subiektyvne blahopoluchchia molodi: empirychnyi rakurs. [Religion and the subjective well-being of young people: an empirical perspective]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*, 79(3), 17–25. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2024-79-3-17-25> [In Ukrainian]
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34–43. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.34>
- Easterlin, R. A. (2006). Life cycle happiness and its sources: Intersections of psychology, economics, and demography. *Journal of Economic Psychology*, 27(4), 463–482. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2006.05.002>
- Frey, B. S., & Stutzer, A. (2002). *Happiness and economics: How the economy and institutions affect human well-being*. Princeton University Press. <https://www.amazon.com/Happiness-Economics-Economy-Institutions-Well-Being/dp/0691069980>
- Inglehart, R. (1997). Modernization and postmodernization: Cultural, economic, and political change in 43 societies. *Princeton University Press*. <https://www.scrip.org/reference/referencespapers?referenceid=1324438>
- Liakhovets, L. (2023). Osoblyvosti uiavlennia studentskoi molodi pro shchastia v umovakh viiskovoi ahresii [Peculiarities of students' ideas about happiness in conditions of military aggression]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Psykholohiia*, 34 (1), 133–139. <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2023.1/22> [In Ukrainian].
- Okulicz-Kozaryn, A. (2016). Happiness Research for Public Policy and Administration. In *Transforming Government: People, Process and Policy*, 10(2), 196–211. <https://doi.org/10.7282/T38P62GV>
- Rudenko, T. I. (2024). Vplyv viiny na psykhologichne blahopoluchchia studentskoi molodi [The impact of war on the psychological well-being of student youth.]. In *The XXIV International Scientific and Practical Conference «Modern technologies among us in*

the environment», June 17–19, Rome/ <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/66849/1/modern-technologies-among-us-in-the-environment.pdf> [In Ukrainian].

Seligman, M. E. P. (2011). Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being. *Free Press*. <https://psycnet.apa.org/record/2010-25554-000>

Svorin, V. (2024). Rol molodi v politytsi ta suchasnyi stan politychnoi aktyvnosti molodi v Ukraini [The role of youth in politics and the current state of youth political activity in Ukraine]. *Naukovi proiekty sotsialno-humanitarnoho fakultetu ZUNU*, 23–27. <https://bit.ly/4hO1sAA> [In Ukrainian].